

— стимулювання державою застосування нестандартних форм і умов зайнятості (тимчасове безробіття, погодинний кредит, короткочасна і віддалена робота);

— субсидування заробітної плати працівників.

Пенсійний фонд України забезпечив виплати одноразової матеріальної допомоги у розмірі 8000 гривень застрахованим особам: фізичним особам – підприємцям та працівникам підприємств, діяльність яких тимчасово зупинена внаслідок обмежувальних протиепідемічних заходів.

Було надане право на зарахування до страхового стажу періоди отримання допомог в період карантину. Підприємцям, які в період локдауну втратили доходи, дозволено сплачувати єдиний соціальний внесок від фактично отриманих доходів.

Додатково, щоб запобігти поширенню COVID-19 та підтримати працівників, які перебувають на самоізоляції, забезпечено оплату Фондом соціального страхування листків тимчасової непрацездатності з причин перебування на самоізоляції [2].

Як бачимо, в країні були створені нові умови функціонування інститутів соціального страхування, які покликані на збереження бізнесу і підтримки зайнятості, соціального захисту та охорони здоров'я. Криза, спричинена пандемією коронавірусу, здійснила катастрофічний вплив на значну частину населення. Для поліпшення ситуації держава впроваджує необхідні заходи для захисту та підтримки громадян, але здебільшого вони стосуються грошових форм соціальної допомоги, яка нерідко має вигляд разових та/або невеликих виплат та адресний характер.

Література:

1. Коронавірус і соціальний захист: між реформою і кризою. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cedos.org.ua/uk/articles/koronavirus-i-sotsialnyi-zakhyst-mizh-reformoiu-i-kryzoiu>
2. Підсумки Мінсоцполітики-2020. Підтримка працівників та підприємців під час пандемії COVID-19. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/pidsumki-minsocpolitiki-2020-pidtrimka-pracivnikov-ta-pidpriyemciv-pid-chas-pandemiyi-covid-19>

Стеценко Ю.

«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Жибер Т.

к.е.н., доцент кафедри фінансів В.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ

У 2019 році в Україні Міністерством фінансів вперше було впроваджено середньострокову (на три роки) Бюджетну декларацію – основний інструмент середньострокового планування, яке має значно підвищити ефективність використання бюджетних коштів. Раніше Уряд щорічно готував Основні напрями бюджетної політики.

Відповідно до рекомендацій міжнародних фінансових організацій необхідним та важливим інструментом ефективного середньострокового бюджетного планування є використання програмного бюджетування – спрямування видатків за конкретними програмами, що мають чітку ціль та показники її досягнення.

В міжнародній практиці бюджетні програми використовуються для досягнення декількох або всіх цілей з такого переліку [4]:

1. допомогти урядові пріоретизувати напрями видатків виходячи зі стратегічних завдань уряду;
2. забезпечити у середньостроковій перспективі пріоритетні політики достатнім і передбачуваним фінансуванням;
3. забезпечити зв'язок між наданням бюджетного фінансування та досягненням цілі політики;
4. підвищити ефективність використання бюджетних коштів;
5. допомогти урядові визначити доцільність фінансування окремих програм виходячи із порівняння вигоди (value for money) від впровадження програми з іншими бюджетними програмами.

Відповідно до Стратегії управління державними фінансами на 2017-2020 роки та тривалого періоду застосування програмного методу бюджетування його ефективність є невисокою. На практиці, програмно-цільовий метод застосовується лише формально і його результати не використовуються під час прийняття управлінських рішень, ефективний контроль за результативністю виконання бюджетних програм відсутній [5].

Доцільно та ефективно запровадити цей метод, а також підвищити рівень досягнення цілей своїх політик змогли США, Канада, Франція, Нідерланди, Велика Британія, Сінгапур, Австралія та Нова Зеландія. Сьогодні запровадження програмного бюджетування відбувається у більшості країн Центрально-Східної Європи, включаючи Словаччину, Румунію, Грузію, Росію, Вірменію, Туреччину тощо [4].

Одним із основних принципів програмного бюджетування є принцип «одна політика (policy - *англ.*) – одна бюджетна програма», але в Україні даний принцип майже не дотримується. Зазвичай в рамках одного міністерства на впровадження однієї політики спрямовано одразу кілька програм [4].

Наприклад, у Міністерстві освіти та науки України одна з пріоритетних політик – програма «Нова українська школа» (НУШ) – взагалі не має «власної» бюджетної програми (крім субвенційної програми розподілу коштів між регіонами). Кошти на «НУШ» розпорошені за кількома різними програмами [4]. Це свідчить, що міністр освіти фактично не може в одному документі побачити всі основні дані (сукупний обсяг бюджетного фінансування та його структуру), які стосуються ефективності та результативності даної політики, та не може визначити ефективність досягнення цілей даної політики, темпів її впровадження та в разі необхідності ухвалити рішення про коригування політики. Також через велику кількість паспортів бюджетних програм міністри не можуть ефективно керувати реформами.

У другій половині лютого 2021 року кількість бюджетних програм, бюджетні паспорти яких було погоджено, порівняно із цими датами 2020 року зменшилася на 20 процентних пунктів – із 86% до 66%. 82% паспортів бюджетних програм від загальної кількості тих, які потребували узгодження, було подано у другій половині лютого 2020 року, і 85% паспортів бюджетних програм від загальної кількості тих, які потребували узгодження, було подано у другій половині лютого 2021 року. 6% паспортів бюджетних програм державного бюджету, які потребували узгодження перед затвердженням, були

повернуті на доопрацювання у лютому 2020 року і 9% паспортів програм були повернуті на доопрацювання у лютому 2021 року [1]. Слід зазначити, що показники не поданих та повернених на доопрацювання програм у 2020 і 2021 роках корелюють із чисельністю програм, паспорти яких потребували затвердження у вказані роки – у 2020 році бюджетних програм станом на лютий було на 6% менше [2].

Знижує ефективність бюджетних програм і те, що законодавство не вимагає чіткого визначення структурного підрозділу всередині міністерства, який є відповідальним за впровадження тієї чи іншої програми. Тому суспільство не знає, хто конкретно є відповідальним за недосягнення цілей певної державної політики [4].

Варто зазначити, що у 2019 році не було розпочато фінансування чотирнадцяти бюджетних програм через недоліки у плануванні, про що повідомила прес служба Рахункової палати [6]. Видатки за бюджетними програмами МОН у 2019 році не виконано на 0,7 млрд. грн. (2,6%), а в 2020 році не виконано план видатків МОН на 3,7 млрд. грн. (8,2%). У 2020 році у сфері освіти залишились непрофінансованими заходи щодо проведення всеукраїнських та міжнародних олімпіад, всеукраїнського конкурсу «Учитель року» на суму 4 млн. грн., вища освіта, ефективність та сталий розвиток не були профінансовані на суму 153,5 млн. грн., а також не виконано субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на покращення соціального захисту окремих категорій педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на суму 2,2 млрд. грн. [3].

Також за плановими показниками на 2021 рік скоротяться субвенції на місцеву освіту та охорону здоров'я на суму 4,8 млрд. грн., вища освіта отримає менше на пів мільярда [6].

Отже, недосконалість бюджетних програм в Україні спричинена тривалим застосуванням Міністерством фінансів програмно-цільового методу як способу детального контролю за цільовим використанням бюджетних коштів. Тільки останніми роками в Мініфіні сформувалось розуміння, що завданням бюджетних програм є досягнення цілей політик. Така зміна сприйняття була відображена у змінах до Бюджетного кодексу у 2018 році.

Для реального та дієвого середньострокового планування слід скоротити кількість програм для головних розпорядників коштів, об'єднавши їх, скоротити індикатори які не відображають виконання поставлених завдань та поставлених цілей, які слід більш конкретизувати. В результаті чого державні кошти будуть ефективно використовуватись та забезпечать реалізацію політики для отримання максимальної ефективності від фінансування бюджетних програм.

Література:

1. Бюджетний процес: новини та анонси. Сторінка Міністерства фінансів України. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/biudzhethnii_protsets_2021_minfin_pogodiv_342_pasporti_iz_513-2715
2. Жибер Т.В., Солопенко Т.В. «Контроль за затвердженням паспортів бюджетних програм» URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/fiip/fiip2021/paper/viewFile/11767/9848>
3. Звіт про виконання Державного бюджету України за січень-грудень 2020 року URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/misyachnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-sichen-2020-roku>
4. Марчак Д.М. «Як забезпечити максимальне використання потенціалу програмно-цільового методу бюджетування в Україні» URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2019/04/Marchak-Darina-Diplom-mppg19.pdf>

5. Розпорядження КМУ від 8 лютого 2017 р. № 142-р «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки»

6. Офіційний сайт Рахункової палати URL: <https://rp.gov.ua/PressCenter/News/>

Стеценко Ю.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Завистовська Г.І.

КОНТРОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ АУДИТОРСЬКОЇ СЛУЖБИ ЗА ДЕРЖАВНИМИ ЗАКУПІВЛЯМИ

Ефективне використання фінансових ресурсів держави завжди залишається головною вимогою суспільства. Державна аудиторська служба була і є одним з основних контролюючих органів в системі закупівель.

Необхідність у професійному державному фінансовому контролі за проведенням публічних закупівель щодня зростає і Держаудитслужба сумлінно виконує свою місію із попередження неефективного та незаконного використання державних коштів.

Із 2020 року Держаудитслужба має можливість проводити онлайн-моніторинг закупівель, причиною чого стало лідерство України в Рейтингу прозорості публічних закупівель [1].

Моніторинг закупівель є унікальним заходом державного фінансового контролю, особливістю якого є відкритість та прозорість, так як основні дії замовників та працівників Держаудитслужби відображаються публічно в електронній системі закупівель.

Відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі», Держаудитслужба приймає рішення про початок моніторингу процедури закупівлі за наявності однієї або декількох підстав [2].

У 2019 році замовниками завершено 146,3 тис процедур закупівель на суму 420,3 млрд. грн. Рівень охоплених контролем процедур закупівель у кількісному показнику становить майже 6 %, а у вартісному даний показник склав майже 20 %, що становить більше 8,7 тис. закупівель загальною вартістю 82,5 млрд. грн. Моніторингом 8,1 тис. закупівель було виявлено порушення, допущені замовниками під час здійснення закупівель загальною вартістю 71,8 млрд. грн. Найбільше порушень вчинили замовники через недотримання порядку складання форм документів та оприлюднення інформації про закупівлю (28,9%), розгляду замовником тендерних пропозицій (26,9%), складання тендерної документації (23,7%) та неправомірне застосування переговорної процедури (4%). За результатами моніторингу закупівель вдалось попередити витрачання державних та комунальних ресурсів за процедурами закупівель, проведеними з порушенням законодавства загальною вартістю майже 16,8 млрд. грн. До адміністративної відповідальності було притягнуто 43 особи, на яких було накладено адміністративні штрафи на загальну суму 523,6 тис. грн. [3].

Діючи в межах повноважень, Держаудитслужба максимально уважно ставиться до звернень щодо ймовірних ознак порушень законодавства у сфері публічних закупівель з боку замовників та учасників торгів, які надходять від громадськості, народних